

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ



พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๔๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๔๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ระหว่าง { นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ผู้ร้อง
คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ที่ ๑
สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา จำนวน ๓๑ คน ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘

นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ว่า คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา รวม ๖ คน และสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาจำนวน ๓๑ คน กระทำการเกี่ยวกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องที่ ๑ เป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย นายชัช ชลวร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง นายปราโมทย์ โชติมงคล ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมาย



- ๒ -

และนายเกษม คมสัจธรรม ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิกวุฒิสภามาจากการสรรหา จำนวน ๓๑ คน ซึ่งประกอบด้วย ๑. รองศาสตราจารย์กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล ๒. นายคำคุณ สิทธิสมาน ๓. นายเจตน์ ศิรธรานนท์ ๔. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ตรึงใจ บุรณสมภพ ๕. นายถาวร ถีนุตพงษ์ ๖. นายพิเชต สุนทรพิพิธ ๗. นายวิวัฒน์ บุญญสถิตย์ ๘. นายสมบูรณ์ งามลักษณ์ ๙. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล ๑๐. นายวิชาญ บวรวิชัยกุล ๑๑. นางนิลวรรณ เพชรบรรณิน ๑๒. นายบุญชัย โชควัฒนา ๑๓. นางยุวดี นิ่มสมบุญ ๑๔. พันตำรวจเอก สนธยา แสงภา ๑๕. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ๑๖. นางกัระณา สุมาวงศ์ ๑๗. นายดวง อันทะไชย ๑๘. รองศาสตราจารย์ทัศนากุญชร ๑๙. รองศาสตราจารย์พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์ ๒๐. นายวิชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์ ๒๑. ศาสตราจารย์วิรัตน์ พาณิชย์พงษ์ ๒๒. พลอากาศเอกวีรวิท คงศักดิ์ ๒๓. นายสมชาย แสงการ ๒๔. พลเรือเอกสุรศักดิ์ ศรีอรุณ ๒๕. นายอนุรักษ์ นิยมเวช ๒๖. พลเอกเกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์ ๒๗. นายประสงค์ นุรักษ์ ๒๘. นายมณฑิธร บุญตัน ๒๙. พลตำรวจโทยุทธนา ไทยภักดี ๓๐. นายสมักร เขาวพานันท์ และ ๓๑. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในส่วนของกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ที่มาจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มอบหมายนั้น ปรากฏว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มอบหมายให้นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา เป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน...” ผู้ร้องเห็นว่า ตำแหน่ง “ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา” รัฐธรรมนูญได้บัญญัติแยกไว้ต่างหากจากตำแหน่ง “ผู้พิพากษาศาลฎีกา” โดยผู้พิพากษาศาลฎีกากับผู้พิพากษาอาวุโสมีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่องสถานะทางตำแหน่งและเหตุแห่งการเกษียณอายุราชการ ดังนั้น การที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มีมติมอบหมาย



- ๓ -

ให้นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกาเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และมีผลให้การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ รวม ๗๓ คน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติของผู้ที่ได้รับการสรรหาทั้ง ๗๓ คน เข้าลักษณะเป็นการได้มาซึ่งอำนาจการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒. เมื่อสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาในคราวแรกสิ้นสุดสมาชิกภาพลงตามวาระ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๗ วรรคสาม กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ (๓) ซึ่งไม่ใช่การสิ้นสุดสมาชิกภาพเมื่อถึงคราวออกตามวาระตามมาตรา ๑๑๕ (๑) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๗ วรรคสาม และเป็นเหตุให้ไม่อาจใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ มาสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกครั้ง เพราะเป็นบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จึงต้องเว้นวรรค ตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ (๕) และมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ ประกอบมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง และวรรคสาม กรณีเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกร้องที่ ๒ มาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากการสรรหาในคราวถัดไปจนได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาอีกครั้ง อันเป็นการได้มาซึ่งอำนาจการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

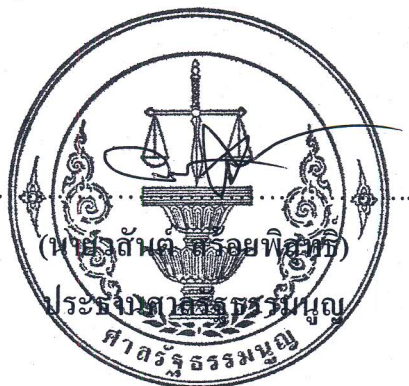
พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามเนื้อหาคำร้องของผู้ร้องเป็นเพียงการกล่าวอ้างว่ากระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และผลของกระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวทำให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการสรรหาขึ้น ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ



- ๔ -

ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาว่าการดำเนินการใดๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จะเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ มิได้มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราใดให้สิทธิแก่ผู้ร้องที่จะเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวได้โดยตรง ประกอบกับการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ หรือไม่ ต้องเป็นกรณีที่มีข้อเท็จจริงเพียงพอ โดยปรากฏขั้นตอนการกระทำดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม มิใช่เป็นเพียงการกล่าวอ้างหรือการคาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งยังไม่ปรากฏมูลกรณีประการใด ทั้งเมื่อพิจารณาคำร้องของผู้ร้องไม่พบว่ามีคำร้องส่วนใดแสดงถึงการใช้สิทธิของผู้ร้องในการพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ อันมีหลักการสำคัญที่จะมุ่งหมายให้ชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งเป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การยื่นคำร้องของผู้ร้องเป็นเพียงการอ้างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ มาเป็นช่องทางเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นที่ผู้ร้องไม่อาจใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย





(คำสั่งที่ ๔๓/๒๕๕๕)

[Signature]

(นายเจริญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

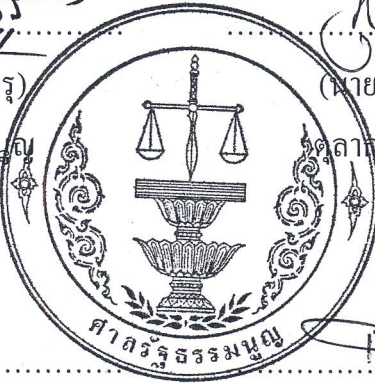
(นายจรูญ อินทจาร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายเฉลิมพล ไชกอรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



[Signature]

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ